15.

Medulla [illegible]

In Principium Politicae

[illegible]

Con[illegible]

A III 214.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000001

~~F. V. 25.~~

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

III A 214 (1)

SIGNAT. ↀↀCCCXIII.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000002

[Ms 87 b]
Bl. 25

Procœmium. De Constitutione Pneumaticae.

Præceptum.

1. Pneumatica est Scientia de Spiritu quatenus Spiritus est.
2. Pneumatica dividitur in Partem Communem et Propriam.
3. Pars Communis est, q essentiam et proprietates in commune contemplatur.
4. Pars Specialis est, q Spirituum diversorum naturas proprias exponit, eorumq̃ attributa et operationes declarat.

Regulæ.

1. De Spiritibus peculiaris disciplina ẽ ĩstituenda. Dato n. modo et simul Objecto considerãdi distincto, concedenda est disciplina, quippe q nihil est, quam Objecti sui coram mente repræsentatio. Atq hic datur peculiare obiectum nimirum Spiritus quatenus lumine naturæ cognosci potest. Datur modus considerandi diversus, nimirum qua Spiritus seu immaterialis adeoq̃ compositionis ejus q est corporis expers.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000003

Regula hæc opposita est antiquis Philosophis, q̃ de Spi-
ritibus nullam tradiderunt disciplinam peculiarem, sed hoc
munus Metaphysicæ adscripserunt.

II. Pneumatica peculiaris quidem discipli-
na est, non autem habitus sex. contra Gutkium.
Quia continetur sub censu habituum Quinqz ab Arte recen-
sitorum, puta sub Scientia, si non strictè sic dicta, tñ p
analogiam tali: Nam ad rationem Scientiæ Qcisè non est
necessarium demonstrare p Principia essendi (i.e. mãa et for-
ma) sufficit q̃ mones a priori de Ente necessario restricto
attributa probari, Conclusionesqz de Objecto suo determinato
formare.

III. Particularis illa Spirituum cogni-
tio est diversa longeqz distincta à reliquarum
rerum scientijs. Ut enim Spiritus aliam diversamqz
habet naturam: ita etiam distinctam habeat scientiam opor-
tet. Ut n. omne scibile reqrit scientiam, ita distinctum di-
stinctam requirit.

IV. Doctrina illa distincta Spirituum
ad usitatam aliquam disciplinam, quæ alias in
Philosophia tradi solet, et quod vulgi factitatum
ad Metaphysicam per se non pertinet. Non ad
Metaphysicam, hæc enim universalis est, nec de particulari-
bus agit particulariter, ut explicet earum naturam propriam; alias
Metaphysica fieret confusum chaos omnium scientiarum.
Deinde, qa sub Objo Metaphysicæ non continetur, quod est
Ens qua Ens. At Substantia Spiritualis sub qua tali non
magis continetur, quam Substantia Corporea q̃ est quo divi-
dunt Substantiam seu membra adæquatè opposita.

V. Nomen Spiritus, hic denotat Substan-

tiam Spiritualem ac conscindit à Finito ac infinito, in quantum cognitio ejusdem lumine naturæ haberi potest. Ergo non quoad omnia quæ de ipso sciri possunt quocunque pacto, sed tantum quoad ea, quæ lumine naturæ de Spiritu cognosci queunt, hic speculandum esse. Quia alioquin confunderentur diversæ disciplinæ, quandoquidem consideratio Spiritus Infiniti quoad ea quæ in Scripturis Sacris revelata de eodem sunt, ut et eorum quæ de Spiritibus Finitis, Angelis et Anima mundi non nisi ex Scripturis constat ad Theologiam pertineant, non vero ad Philosophiam.

VI. Disciplina hæc dicitur 1. Pneumatica. 2. Pneumatologia. 3 Theologia Naturalis. 4 Divina Philosophica. Prima denominatio sumitur ab Objecto, quod est Spiritus. 2. Pariter, quasi dicas Sermo de Spiritibus, seu Spiritualis doctrina. 3. Ab Objecto perfectiori, quod est Deus, ut quæ de eo primario hic instituitur tractatio, à modo considerandi quoque hoc nomen habet, quod notitiam Dei naturalem tradat. 4. Vocatur, non quia in rebus divinis contemplandis occupatur, sed quatenus lumine naturæ possunt à nobis cognosci.

LIBER PRIMUS.

De Natura Spirituum et attributis eorum.

Præceptum.

Spiritus est Substantia ab omni Materia secundum essentiam abstracta.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000005

Vel, Spiritus est Substantia omnis corporeæ molis expers.

Vox Spiritus est ambigua. In Theologia accipitur 1. Hypostatice, seu Personaliter pro Spiritu Sancto Tertia Divinitatis persona. 2. Absolute et Essentialiter, pro Substantia Spirituali. Joh. 4. v. 24. 3. Effective, pro potentia & virtute Dei, itemque ira Dei. Exod. 15. v. 18. De Creaturis usurpatur varie: in quibus significat, vel dona Spiritualia, impetum animi humani, dona Spiritus Sancti in pios collata: vel notat Vitam et Animam, vel respirationem seu actionem respirandi; vel ventos, vel Angelos. etc.

In Philosophia vox Spiritus capitur 1. Physice pro corpore subtili & tenui, qualis est Spiritus egrediens ex ore respirantis; Sic Venti dicuntur Spiritus: Sic in Physicis Spiritus dividuntur in Vitales, naturales et animales. 2. Metaphysice & Logice, pro Substantia immateriali et Spirituali, quæ contra distinguitur corpori. Quæ ultima acceptio est hujus loci, ubi Spiritus Sumitur pro Spirituali Substantia omnis molis corporeæ experte.

Regulæ.

1. Dantur Spiritus, et quidem in classe Entium Substantialium. Ratio. Dantur enim operationes immateriales, immediate ab essentia Spirituali fluentes et emanantes, ut sunt intelligere, cognoscere res varias, libere operari et agere. Deinde sunt entia Substantialia: nam non sunt in Subjecto tanquam in alio inhæsive per modum accidentium, sed per se subsistunt, ut patet ex operatione Spirituum, quæ non possunt non esse, nisi a Substantia.

II. Conceptus Spiritus non ē æquivoc,
nec Univocus, sed Analogus.
Ratio. Nam conceptus Spiritus omnibus Spiritibus inæqualiter
competit, DEO per prius et absolutē, Angelis et ani-
mæ rationali per modulum et gratiam.

III. Spiritus, quâ talis principia essendi
non habet. Nam Spiritus, quatenus talis, non compo-
nitur ex partibus essentiam ejus constituentibus, sed est na-
turæ simplicis, at hoc modo DEO quoque essent attribuenda
Principia, quibus constitueretur, quod omnino est absurdum.
Sufficiunt hic Principia cognoscendi Incomplexa et
Complexa, per quæ unum de altero demonstratur.

CAP. II.
De
Proprietatibus Spirituum Affirmativis & Negativis.

Hæc de natura Spiritus, sequuntur
ejus Proprietates, quæ ex natura Spi-
rituali per se dimanant, tanquam propria
attributa.

Præceptum.

I. Proprietates Spiritus sunt attributa
Spirituum propria, quæ omnibus Spiritibus
semper et solis conveniunt, adeoque per se,

necessario denominant.

II. Sunt autem proprietates Spirituum, vel ne-
gativæ, vel Positivæ.

III. Negativæ dicuntur, q. terminis negativis
vel negationem implicantibus exprimuntur.

IV. Negativarum proprietatum prima est in-
divisibilitas, quæ est affectio Spiritus, juxta
quam nequit dividi in partes alias atq; alias extra
se mutuo positas. 2. Immobilitas est affectio Spūs,
quâ ab ipsis removetur omnis Physicus. 3. Illoca-
litas est affectio Spūs, juxta quam in se nequit
commensurari loco aut spatio determinari. 4. Immuta-
bilitas ē proprietas Spūs, juxta quam ejus natura in
se respuit omnem mutabilitatem. Sic Incorruptibi-
litas est conditio Spūs juxta quam ipsius natu-
ræ repugnat aptitudo intrinseca ad non esse, ita ut
in se suaq; natura non possit corrumpi. 5. Intem-
poralitas, quâ removetur omne tempus à Spiritibus
eisq; verè; nullis enim mutationibus Physicis sunt
obnoxii, ideo non sentiunt ætatum mutationes se-
nium contrahunt è.

Quomodo moveant Angeli vide S. Th. lib. 3 num. 4. cap. 4.

V. Ita fuêre Negativæ Spirituum Pro-
prietates, sequuntur Positivæ, quæ affirmati-
vis terminis exprimuntur.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000008

Sunt autem imprimis hæ. 1. Simplicitas, juxta quam essentia Spiritus non potest resolvi in plura. 2. Duratio stabilis, seu Perennitas, juxta quam Spiritus non mutantur, et invariabilem existendi modum obtinent; Vel. Quâ p suam nām ita durant, ut ex se non deficiant nec intereant. 3. Intellectualitas, juxta quam Spiritus vim habent intelligendi & cognoscendi res varias. 4. Voluntas, juxta quam Spiritus cognita velle aut non velle possunt. 5. Arbitrij libertas, quâ Sprus habent potentiam se sponte determinandi ad agere vel non agere.

Pneumaticæ Liber Secundus.

De Spiritu Infinito et Independente, ac de Spiritu Finito et dependente.

Fuit Pars Pneumaticæ Senenerالis

de communi Spirituum natura, nunc in ordine sequitur, ut reliqui progrediamur ad alteram Specialē Pneumaticæ partem, q̄ agit de Spiritibus in specie adeoq; singulorum Spirituum n̄ām quantum fieri potest singulatim et ordine consideret exponitq;. Primum igitur agendum erit de Infinito et Independente Spiritu, nempe de Deo nostro glorioso, qui inter Sp̄rūs omnes suo jure primatum obtinet, & merito primo loco ponitur.

CAP. I.
De
Notitia Dei naturali.
Præceptum.

I. N̄ālis Dei notitia est quæ lumine naturæ ex principijs n̄ālibus a quovis hōe aquiri potest. Hanc ergo Philosophus ex se et suis principijs indagat, urget, tractat, declarat, dijudicat.

II. Est autem notitia Dei n̄ālis vel Universalis vel Particularis. Illa est quâ de Deo cognoscimus Prædicata et Communia q̄dam attributa, ut pote ut sit Ens, unus, verus, bonus, quod sit principium omnis boni. Hæc est qua q̄dam Specialia cognoscimus de Deo, q̄ p̄pria sunt Dei et p se soli Deo conveniunt, ut pote, quod sit Sp̄rus Infinitus, Immensus Simplicissimus, Aeternus, et quæ sunt similia Dei attributa Specialia

et propria. Vocatur alias Theologia Naturalis.

III. Qualitas Theologiæ nãalis spectatur vel in se, vel respectu mediorum. Illo modo dicitur, quod nãalis Dei notitia, non dicitur pfecta, sed impfecta, non distincta, sed confusa: non quidditativa, sed quidditatis: non comprehensiva, sed apprehensiva.

IV. Comprehensiva notitia est, quâ aliquam rem pfecte cognoscimus, ita ut nihil sit in illa rei, quod exacte non tenemus, qualis de Deo haberi nequit. Apprehensiva est, quâ saltem quædam tenemus ejus impfecte. Ita jam dicimus, quod Deum cognoscimus nãali lumine, sed impfecte apprehendendo. Quædam de Deo non comprehendendo omnia quæ sunt in eo.

V. Distincta notitia est perfecta et Completa Scientia, quâ res in sua natura propria cognoscuntur ex Essentialibus proprijs principijs. Confusa v. est Imperfecta, q quædam communia cognoscimus aut ex accidentibus.

VI. Quidditativa cognitio est, quâ omnia pdicata rei, quidditativa cognoscimus ad ultimam usq; differentiam. Quidditatis v. quâ aliquid de quidditate rei, seu qdam Essentialia pdicata cognoscimus et tenemus. Deum igitur quidditative non possumus cognoscere, multo minus comprehendere, prædicata tn quædam essãlia tenemus.

VII. Respectu mediorum spectata Dei notitia Triplicem imprimis habet modum seu viam, quâ acquiratur, ut est I. Via negationis,

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000011

quâ à Deo removemus imperfectiones creaturarum.
v.g. Scimus imperfectionem creaturæ esse, corporeum esse;
hinc per remotionem illius imperfectionis colligimus Deum
esse incorporeum. 2. Via eminentiæ, quâ Deo
perfectiones creaturarum eminenter tribuimus. v.g.
in creaturis est perfectio, bonum, justum et sapientem
esse, colligo inde per eminentiam Deum esse optimum
sapientissimum, justissimum. 3. Via Causalitatis
quâ ex operationibus et effectionibus colligitur Deum
esse. v.g. ut enim alias omnis effectus arguit suam cau-
sam, ita etiam opera Dei nos deducere debent in no-
titiam Dei. Ex quibus colligimus hinc posse pervenir-
e in notitiam sive cognitionem Dei, nempe 1. quod
sit Deus. 2. Quid sit. 3. Quænam Deus habeat attri-
buta aut idiomata propria.

VIII. Quod sit Deus, demonstratur juxta
ta Thomam quinque viis. 1. Sumitur ex parte mo-
tus, quia omne quod movetur ab alio movetur, neces-
se igitur est, ut deveniatur ad aliquid primum movens,
quod à nullo movetur, et hoc omnes intelligunt Deum.
2. Ex ratione Causæ Efficientis, quia omne quod est,
ab alio est, necesse igitur est ut deveniatur ad aliquam
causam primam, quam omnes Deum nominant. 3.
Ex possibili et necessario. 4. Ex gradibus, qui in reb.
inveniuntur. 5. Sumitur ex gubernatione rerum, quia
omnia etiam quæ cognitione carent operantur propter finem,
ad quem tamen non casu, sed ex intentione pertingunt, di-
recta ab aliquo cognoscente et intelligente. e.g. Est
aliquid intelligens, à quo res naturales ordinantur ad finem,
et hoc loco dicimus Deum. Vel breviter, sic

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000012

probatur Deum esse. 1. Ex admirando creationis opere. 2. Ex aspectabili hujus mundi opificio. 3. Ex admirabili omnium rerum ordine. 4 Ex ratione dependentiæ. 5. Ex ratione necessarij et contingentis. 6. Ex consensu omnium populorum. 7. Ex metu innato & conscientijs.

IX. Cognitio hæc naturalis talem præbet nobis descriptionem Dei: Deus est Spiritus Infinitus & Independens à quo sunt omnia & ipse à nullo est, summe unus, infinite perfectus, creator & gubernator omnium rerum, perfectio cultu afficiendus & colendus.

Vox Dei est ambigua. Sumitur 1 Abusive, pro eo qui est Deus apparenter, juxta opinionem hominum. Ita Dij gentium dicuntur Dij. 2. Metaphorice, pro eo qui gerit officium divinum, adeoque est quasi loco Dei. Sic Magistratus dicuntur Dij. Psal. 82/6. 3. Proprie pro Ente eminentissimo, quod plane est independens, à quo sunt pendentque alia omnia: id quod est optimum maximumque hominum. Et hic est ille primus quasi conceptus, quem de Deo omnes formant audito nomine Dei; quem etiam nos hoc loco attendimus.

Regulæ.

I. Deus et debet et potest naturali lumine cognosci. ~~Potest~~, dantur enim principia certa ac infallibilia, quibus suppositis Deum esse facile est colligere. Debet. Quia investigare

Deum omnes homines lumine illo naturæ omnes hnes necesse habent. Rom. 2/14.

II. Notitia Dei nālis post lapsum valde imperfecta est, et ad salutem nulla. In multis enim defficimus et pauca scimus de Deo ex lumine naturæ, et quod majus est, sine quo nemo salvari potest. ut sunt. de merito Christi et de fide in Christum nihil tradit.

III. Theologia nālis nequaquam contrariatur revelatæ notitiæ. Utrumq enim Deus manifestavit: rāone cujus una alteri subordināatur, tanquam ab uno fonte effluentes, ita tn̄ ut nālis cedat revelatæ tanquam superiori.

IV. Nālis Dei notitia suos quoq ht fines & usus insigniter conspicuos, valdeq necessarios. Conducit 1. Ad explicaonem multorum dubiorum, q de Deo moveri possunt. 2. Ad evidentiorem multorum attributorum divinorum demonstrationem. 3. Ad externam disciplinam et sanctimoniam vitæ instituendam: Deum n. ēe colendum percipit. 4. Ut queratur Deus Act: 17./27. 5. Ut reddat homines inexcusabiles. Rom. 1/20. Deniq 6. Theologia nālis necessaria est per eos, q sunt extra Ecclesiam & falsa putant ea esse, q in sacris literis traduntur, quorum errores non poteris refutare, nisi ex nālib demonstrationibus.

V. Deus perfecta et accurata definitione nequit definiri. Rō. Quia Deus non habet

genus Univocum, quod proprie definitionem accuratam constituere solet, speciebusq omnibus æqualiter competit. Nec satisfaciunt quæstioni, q dicunt Deum per attributa saltem a posteriori perfecte definiri posse. Hæc enim non est vera, sed aliqualis tm descriptio. Ois enim vera et proprie dicta definitio debet fieri per priora. Deinde quia differentiam tanquam certam speciem constituentem Deus non admittit.

VI. Deus in nullo est Prædicamento, sed eminenter transcendit oia rerum genera.

Nobilitas n. et eminentia divina non admittit Prædicamentalem condicionem. Unde Dei essentia in infinitum distat ab essentia rerum Prædicamentalium.

CAP. II.
De Attributis Dei in Genere.

Postquam existentia Dei rdum naalem cognitionem demonstrata est, sequuntur attributa ejus, quæ varie dividi solent.

Præceptum.

I. Attributa quædam de Deo dicuntur proprie, quæ realiter tribuunt Deo aliquam perfectionem, aut removent imperfectionem, ut sunt: Bonitas, Sapientia, etc. Quædam improprie, quæ imperfectionem, aut crlatum quid denotant, ut: Quando Deus dicitur Leo, vel Agnus, aliaq membra corporea ipsi tribuuntur.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000015

II. Attributa Dei vel sunt Absoluta, quæ respectum nullum implicant, adeoque sine respectu ad aliud externum Deo conveniunt, ut sunt Aeternitas, Immensitas etc. Vel Respectiva, quæ aliquem respectum implicant, adeoque Deo tribuuntur, quatenus referuntur ad creaturas. v.g. quando dicitur prima Causa, Primus motor, Creator et conservator omnium.

III. Attributa Dei alia sunt ἐνεργητικά sive operativa, quæ sunt ordinata ad aliquos actus externos, vel quæ ad extra se efferunt atque exerunt, ut sunt, Vis vivifica, Omnipotentia, Omniscientia. Omnipræsentia: alia ἀνενέργητα seu quiescentia, quæ non sunt ordinata ad aliquos actus, ut extra se proferant. Talia sunt Infinitas, Immaterialitas, Simplicitas, Aeternitas.

Hoc est de Persona Xri.

IV. Porro attributa Dei vel sunt Positiva, quæ affirmativis terminis efferuntur, ut Bonitas, Justitia; vel Negativa, quæ negativis vocibus efferuntur, ut cum quando Deus dicitur Immortalis, incircumscriptus, ubi particula in habet vim negandi.

Regulæ.

I. Deo conveniunt attributa, h. e. Prædicata quæ per modum affectionum de eo ennunciantur. Ro. Deus enim scientifice cognoscitur. Scientia vero tria poscit; Subjectum, Principium et Attributum, eo quod hoc de isto verificetur, in quacunque scientia. Etc.

[illegible marginal note: Jtem ... ad ... prædicatum ... attributum ... 3. Sub attributis ... ceteris ... prædicamentis ... attributa scientia]

Objicitur: Si denominative de Deo proprie prædicaretur, sequeretur abstractum esse aliud ab ipso, imo prius esse ipso, quod infinitum. Rx. Nihil minus sequitur quam hoc. Nam differentia est inter denominationem vulgarem et ... ubi aliud est forma denominans ... [illegible]

II. Attributa Dei non sunt Accidentia, sed inadaequati conceptus essentiae divinae. Patet Prius: Accidentia n. realem compositionem faciunt cum Subjecto suo, q Deo repugnat. Posterius. Quoniam enim Deus infinitam perfectionem abyssus est, + intellectus autem humanus omnia simul distincte non cognoscit, oportet ut perfectiones divinas patiatur, inleq. divinam essentiam nunc cum hac, nunc cum illa perfectione sumat apprehendatq; implicant ipsam divinam.

III. Attributa Divina inter se realr non distinguuntur. Quia non sunt res et res, neq; sunt oppositae relationes.

IV. Attributa Divina distinguuntur inter se non re, sed ratione. Quia ut dictum non distinguuntur realiter, relinquitur ergo ut distinguantur ratione. Sed ratio[illegible] ratiocinante, ita ut extra intellectum humanum nihil sint; verum ratiocinata sive virtuali.

V. Attributa Divina non differunt realiter ab essentia Dei, sed re ipsa sunt eadem cum ipsa Dei. Ita patet: Quia non sunt res alia ab essentia Dei, sed sunt ipsa essentia Divina, aliter atq; aliter a nobis concepta.

CAP III.

De Absolutis Dei attributis.

Praeceptum.

I. Attributa absoluta, quae internae Dei naturae conveniunt. Sunt vel Communia vel

[illegible] alind denominativa, alind denominativa, et [illegible] denom. transeund. Singularia significata.

Attributa transcendentalia neq; simplicitatem tollunt, neq; compositionem inferunt. Probatur, dari attributa Dei intrinseca. II. Ubi est essentia vera, ibi et attributa. 2. [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] 5. [illegible]

B. Propria. Communia sc. q[uae] ita conveniunt Deo, ita ut etiam in aliis suo modo reperiantur. Qualia sunt: Unitas, Veritas, Bonitas, Simplicitas &c. Haec q[ui]d[em] attributa conveniunt Deo, verum longe alio modo, quam ut sunt in creaturis, ita sc. ut 1. sint ipsa Essentia Dei. 2. Eminentissimo gradu sint in Deo, sc. Deus est summe Unus, summe Verus, summe Simplex, summe Bonus. &c.

II. Unus est Deus, et quidem summe Unus, ita ut praeter Deum alius non sit, nec alius Deus esse possit. Etenim 1. Deus est perfectissimo modo unus. 2. Deo repugnat prorsus divisibilitas & multitudo omnis. Ergo Deus nec in plura Individua dividi poterit. Ergo Deus ita numero unus erit, ut excludat omne simile. Deus idcirco est singulariter & Individue Unus. Porro unum esse Deum ratio naturalis colligere potest. sc. Quod Deus sit Ens, perfectissimum, Infinitum, et absolutum esse habeat, adeoq; longissime abest a divisione, sed necessario est unus et q[ui]d[em] unitas est perfectissima, qualis est numerica, utpote, maxima, nec amplius divisibilis. Quod vero Ethnici contra rectae rationis dictum tot Deos introduxerunt, id non arguit unitatem Dei eos cognoscere non potuisse, sed Diaboli potius hinc cognoscitur astutia, qui contra omnes pietatis et honestatis leges homines impellit, quando verum numinis cultum et ab ipso praescriptum & implantatum arcto non premant pede.

III. Verus est Deus & verax in

33

omnibus, et adeo summè veraæ, ut fallere nescius sit et mentiri ipsus non possit, nec enim deficere potest, nec mens Dei dissentire potest à voluntate ejus, cum sint reipsa unum. E veracissimus sit Deus in oibus oportet.

Veritatem ratio nalis colligit exinde, quod Deus sit perfectissimus, in quo nec error, nec mendacium, locum habet. Porro concipit ratio veritatem in Deo, aut transcendentaliter, estque ita prima et summa veritas, est sibi mensura & effectio; aut quatenus verum de rebus habet judicium.

IV. Bonus est Deus, et quidem summè, quod recta ratio colligit ex perfectione quoque, quod enim perfectissimum, id non potest non esse bonum, imo bonitas ipsa.

V. Deus Simplex, et quidem summè omnis compositionis expers. Hoc ipsum colligit recta Ratio exinde. 1. Quia est summè unus. 2. Omnimodè indivisibilis. 3. Actus purissimus 4. Prorsus independens et absolutè primum.

VI. Deus est summè et Infinite intelligens. Oia enim quæcunque sunt, quæcunque fuerunt, quæcunque futura sunt, exactissimè scit, perfectissime comprehendit, et simplicissime intuetur, eaque uno actu omnia simul introspicit. Intellectum ratio nalis sic colligit; Deus est intelligens, spirituale, perfectissimum. Ergo habet vim intelligendi. Vel hoc modo: Id quod est perfectissimum Deo revel-

ra inest. At intellectus ita se habet. Hinc n. est directio et ordinatio rerum omnium ad suum finem, qd certè est perfectissimæ sapientiæ

VII. Propria Dei attributa sunt, quæ soli Deo per se conveniunt, ut: Infinitas, Immutabilitas, Omnipotentia, Omniscientia. etc.

VIII. (1.) Infinitas est attributum Dei, quo intelligitur essentia ejusdem carere terminis in essentia et perfectionibus omnibus, et omnes q modò sunt possibiles perfectiones eminentissimo quodam modo includere. Ratio naturalis colligit Infinitatem in Deo 1. Ex necessitate existentiæ Dei; Deus est Ens à se et absolutè necessarium. Ergo involvit necessario omnem perfectionem possibilem, et est essaliter Infinitum. 2. Ex perfectione Dei: nam quod summè est perfectum, est Infinitum, Infinitum enim est, quod habet summam perfectionem.

IX. (2.) Immutabilitas est attributum Dei, quo intelligitur essentia ejusd. carere potentiâ passivâ intrinseca, agente externo perfectione externâ: vel est tale attributum, juxta quod essentia Dei, concipitur sub remotione omnis mutabilitatis externæ et internæ. Ratio naturalis colligit Immutabilitatem 1. Ex actualitate ejus: habet enim rationem actus puri, q implicat immutabilitatem. Quia mutationis radix est potentia passiva. 2. Ex summa perfectione: Deus est ens perfectissimum. Ergo est immutabile: Illi enim nihil addi demique potest perfectionis.

X. (3.) Immensitas est attributum Dei,

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000020

quo cognoscitur cum aptitudine, ut possit sine ulla mutatione esse in quovis spatio, ita ut non mensuretur ab illo, sed infinitis modis illud superet; Vel: Est tale attributum, juxta quod Deus spatio aliquo commensurari, aut includi nequit. Ratio Naturalis colligit Immensitatem. 1. Ex Infinita ejus perfectione, ad quam obligari ad aptitudinem ad essendi finitam nequit. 2. Ex immutabilitate: Mutatio localis importat imperfectionem. Ergo Deo tribuenda non est.

XI. (4.) Immortalitas est attributum Dei tale, juxta quod à Deo omnis actus et potentia moriendi removetur. Hoc probat ratio naturalis ex Immutabilitate hoc modo: Deus est Ens immutabile. Ergo et mortale. Ratio. Quia immortalitas infert immutabilitatem, vel: Immutabilitas est causa immortalitatis.

XII. (5.) Independentia, quâ Deus apprehenditur, ut carens omni causâ superiore producente illum. Ratio Naturalis Independentiam colligit ex eo: Quia Deus est Ens increatum et ens per essentiam necessarium.

XIII. Hucusque fuerunt attributa Dei propria, eaque Negativa, sequuntur jam Positiva, quae positive exprimuntur. Horum Attributorum Primum est Omnipotentia, quae est tale attributum Dei, quo omnia quae non involvunt repugnantiam facere posse intelligitur. Ratio naturalis concipit Omnipotentiam ex essendi ratione: hoc modo: Deus est ens Infini-

tum in essendo. Ergo et in operando. Modus enim essendi sequitur modum operandi. D. esse ex Infinita Dei Perfectione; Omnia attributa in Deo sunt perfectissima. E. etiam potentia erit perfectissima.

XIV. (2.) Omniscientia est attributum Dei, quo actu scire omnia intelligitur infinitaque scientia. Hoc attributum colligit recta ratio, ex quibus colligebat prius. Obs. Hoc tribuitur Deo nãa; per communicationem H. Christi nãa.

XV. (3.) Aeternitas est attributum Dei, quo ejus essentia simpliciter indefectibilis et interminabilis, intelligitur. Hoc porro colligit ratio naturalis 1. Ex Infinitate ejus. Deus secundum totum suum esse est Ens Infinitum. Ergo etiam secundum durationem est infinitum: Duratio n. rei intrinseca non differt ab essentia ejus. 2. Ex independentia: Deus est Ens Independens et Primum. Ergo etiam aeternum.

CAP IIII

De Attributis Dei Respectivis.

I. Attributa Dei respectiva sunt, quae cum respectu ad creaturas conveniunt Deo et extrinsecus perficiuntur. Sunt Duplicia Interna et Externa. Interna sunt, quae quidem in respectu ad extra Deum denominant, et extrinsecus perficiuntur, ita tamen

ut Intrinsecus sint in Deo. Talia sunt: Misericordia, Justitia, vis dominandi, et omnipræsentia.

II. Misericordia Dei est bonitas, quâ Deus facilè miseretur suorum, h. e. quâ Deus pronus est ad ignoscendum, mitis ad tollerandum, tardus ad irascendum, propensus ad condolendum et juvandum in delictis & miseria suorum.

III. Justitia Dei est severitas, quâ Deus ob suam sanctitatem punit impietates et peccata mundi. Hinc Deo tribuitur ira et vindicta, quod malis et nimijs vitijs perpetrationibus valdè irascatur, et pro meritis unicuiq; retribuat. Est quidem Deus mansuetus et misericors, sed ità, ne Sanctitas ejus violetur. Est bonus, sed et peccata abominatur. Hinc pro meritis q[uo]d par est et decet retribuit.

IV. Vis dominandi Divinæ potestas, quâ Deus omnes creaturas sibi subjectas tenet imperat omnibus et pro nutu suo dirigit. Hinc Deus dicitur Dominus Dominantium, D[omi]nus Exercituum, Rex Regum.

V. Omnipræsentia et Immensitas Dei est, quâ Deus o[mn]ibus rebus per ipsam essentiam præsens est. Ubi enim Deus est, nullo spatio aut loco finiri potest, nullius præsentiæ termino includi potest. Ergò ut Infinitus est in omnibus perfectionibus, ita etiam Infinitus in præsentia adeoq; Omnipræsens sit necessum est. Non autem Deus est ubiq; Passive: quasi contineatur ab omnibus; sed Active, q[uia] per præsentiam suam essentiam continet et conclu-

dit omnia, non secus, ac si manu concluderet omnia, q
sunt rei intensivæ; aut mole corporea, per intervalla di-
stinctus est omnipræsens: nam corporeus non est, sed ut
Spiritus Infinitus omnia permeans: et continens contentus
à nullo.

Regulæ.

I. Perfectiones Dei permultæ insi-
gniter apparent in creaturis, nam et affe-
ctibus et operationibus suis vivit quasi Deus in
omnibus.

II. Misericordia Dei ubiq[ue] magna est
et gratiosa satis. Item. Optimum se Deus præ-
stat in omnibus et benevolum.

III. Et benè vult Deus, et benè facit omni-
bus qui diligunt ipsum. Non enim otiosa est Dei
mansuetudo, sed negotiosa et efficax in præstandis mise-
ricordiæ Dei beneficiis.

IV. Justus est Deus et vindex scelerum.
Ut enim bona vult per suam bonitatem, ita etiam ma-
la odio habet, ob suam sanctitatem: eaq[ue] juste persequitur
puniteq[ue].

V. Deus est Dominus Dnantium, et
Rex Regum. Omnia Dei imperio subjacent, et ab
ipsius directorio dependent unicè.

VI. Deus est ubiq[ue] præsentiâ repletivâ.

E. Christus [illegible] etiam [illegible] ubiq[ue], [illegible] ibi [illegible] ibi [illegible],
[illegible] Christus [illegible] ubiq[ue] totus, [illegible]
[illegible] in chro [illegible] [illegible]

Non enim ubiq; operatur, nec ubiq; saltem exerit potentiam suam, sed etiam sua Essentia replet omnia, adeoq; omnibus intime adest per ipsissimam Essentiam. Hinc Versus

Enter, præsenter, Deus hic et ubiq; potenter.

CAP. V.

De Operibus Dei Externis.

I. Respectiva Dei attributa Externa sunt actus externi, qui non sunt intrinsecus in Deo, sed in creaturis: utpote operationes Dei externæ et cultus divini. Sunt isti actus externi: vel ipsius Dei erga creaturas, adeoq; à Deo fiunt in creatis rebus: vel creaturarum erga Deum, adeoq; à creaturis circa Deum fiunt. Illæ sunt opera Dei externa: Hæ sunt cultus divini, quos nos præstamus debemusve Deo.

II. Operationes Dei externæ sunt, quæ à Deo peraguntur in externis rebus, ut sunt creatio, Conservatio et Cooperatio seu administratio omnium rerum.

III. Creatio est actio, quâ Deus ex nihilo omnia produxit, quæ sunt et existunt

extra Deum. Ex nihilo quod sit propriè creari dicitur.
Ex nihilo autem fit, quod ex nulla præexistente Mate-
ria fit. Ex nihilo fieri negat omnem materiam et o-
mnem dependentiam à Materiæ concursu, ita ut ibi pro-
ducatur aliquid ubi antea planè nihil erat. Actu quia
aliquid à Deo creatum esse colligere licet ex Scri-
ptura Sacra, imò etiam ita quod per eum creata sint
omnia ex nihilo; ac de actuali creatione dubium mo-
vent multi an etiam Philosophus ex suis principiis ascen-
dere possit in creationis notitiam, eamque factam actu à
Deo cognoscere quod nos statuimus et constanter asse-
veramus. Deus namque fecit aliquid, ubi prorsus nihil fuit.
Ergo illud produxit ex nihilo. Nam ex alio fieri non po-
tuit, quia aliud præter Deum nihil fuit. Neque ex se
ipso Deus producere potuit illud aliquid. Est enim
Deus Impatibilis et Immutabilis planè, ideo Causa
Materialis aut passivum principium illius esse non potuit.

IV. Conservatio est actio, quâ Deus res
à se creatas sustentat et in esse suo conservat.

Ut enim omnia à Deo dependent in fieri, ita etiam
similiter dependent in esse, adeò ut sine influxu Dei actu-
ali nequeant existere. Conservat autem Deus omnia
non indirectè saltem removendo corrumpentia, sed
directè per influxum realem et positivum, quo esse rei
sustentat continuando, tenendo et quasi portando illud ipsum,
ut in esse semel concesso permanere et continuò dura-
re atque existere possit. Constat hoc ipsum ex recta ratio-
ne. Nam 1. Solus Deus est ens per essentiam alia

omnia per participationem sunt id, quod sunt, ita ut, esse illorum à Deo dependeat unicè. Ergo et ex sua interna natura postulant influxum Dei, ut sint.
2. Omnia simpliciter et absolutè dependent ab influxu Dei in fieri, ita ut ipsius fieri non possint, nisi à Deo producantur. Ergo etiam omnia ab influxu Dei dependent in esse, ut nec permanere queant, nisi sustententur à Deo. Ratio Connexionis est. Quia esse, quod fit, et quod permanet in continuitate Essendi ipsius idem est et essentialiter dependens omnimodo, quoad causam primam.

V. Conservationi opponitur annihilatio, quae est conservationis omissio aut influxus subtractio, quâ factâ subitò ruunt res in nihilum. Ut enim Deus omnia liberè creavit, ità etiam liberè conservat res conditas, quarum sustentandi actum ubi subtraxerit, mox annihilabuntur omnia.

VI. Cooperatio est actio Dei qua Deus immediate per suam essentiam concurrit ad actiones creaturarum perficiendas, Alias appellatur concursus Dei cum causis 2dis in agendo. Item: Vocatur, Gubernatio et administratio. Deus non modo impertit vim agendi salvamque eam semper praestat nec movet solummodo, seu ad agendum applicat, sed etiam immediatus autor est illarum operationum, quae efficiuntur à Causis Secundis.

VII. Administratio seu gubernatio omnium rerum, prout in finem certum dirigitur, appellatur providentia quae est actio Dei, quâ Deus res à se creatas optimè et sapienter gubernat, inque finem

optimum dirigit. Vel est voluntatis divinæ cura, per quam omnia quæ sunt, convenientem ordinem et regimen suscipiunt. Deus enim quia optimus est, ita gubernat res omnes, ut non temere decurrant, sed in finem certum tendant, in quem optimum Deus ipse omnia ordinat, regit atque moderatur. Insuper attendendum quod operatio Dei dicatur vel Provida, vel Gratiosa. Provida Dei actio est, Universalis Dei Providentia, quâ Deus omnibus suis creaturis providet, et prospicit de necessarijs bonis: Sic omnia curat, omnia sustentat atque conservat. Gratiosa Dei operatio est Singularis et Specialis Dei Providentia, quâ singulariter pios benedicit, et Singularia confert dona. Sic pars Domini est populus ejus, Jacob funiculus hæreditatis ejus.

Regulæ.

I. Creare est rem ex nihilo producere.

Sc. ubi plane nihil est totum esse rei producit creando.

II. Creare est opus unius et solius Dei.

Item: Omnia Deus fecit ex nihilo, alia immediatè alia mediatè.

III. Creatio non est in Deo sed à Deo: Est enim actio externa et effectio realis, quæ in effectu præcipitur externo, non in agente Deo.

IV. Quicquid à Deo factum est, id sua natura est optimum. Quia Deus est agens perfe-

cissimum et optimum. Ergo etiam effectum semper producit, et in suo genere optimum.

V. Nullius mali autor est Deus: Quia Deus in agendo deficere nequit. Ergo nec malum facere potest. Ut enim malum privatio seu defectus est boni, ita etiam ex defectu oritur.

VI. Nihil est prorsus, quod sub Providentiam Dei non cadat. Sc. bona promovet, approbat, adjuvat, excitat, exornat, amplificat: Mala vero adversatur, improbat, prohibet, permittit, impedit, determinat, ad terminos certos punit, commutat in bonos fines etc.

CAP. VI.

De cultu Divino.

In quantum naturali lumine cognoscitur.

Fuerunt actiones Dei erga creaturas: sequuntur actiones creaturarum erga Deum, quae consistunt in colendo Deo, et dicuntur cultus divini.

I. Cultus divini, sub actiones creaturarum quibus se ad nutum voluntatemque Domini et autoris sui gerere, ipsique debitam ob-

servantiam præstare student. Consistunt 1. In amore erga Deum vero. 2. In fiducia 3 In spe et Fide. 4. In reverentia et religione. 5. In celebratione et invocatione.

11. Sunt autem cultus divini capita præcipua: 1 Amor Dei: debemus enim Deum amare, qa est summum bonum et optimum illud, quod intelligimus quodq; appetimus: Deus etiam nos amat, nobis dedit omnia, q habemus, nobis bene facit multifariam. Mutuum ergo amorem et gratitudinem Deo præstemus, suadet recta ratio. 2. Fides erga Deum, ut ipsi fidem debeamus et non confidamus in nobis, sed potius ei in omnibus. 3. Fiducia, q est acquiescentia in amore Dei, quâ nos Deo amato committimus, ipsiq; tanquam optimo bono confidimus et firmiter credimus ipsum velle nobis succurrere, et omnia bona suppeditare. 4. Spes, oritur ex fiducia in Deum propitium, quâ speramus et expectamus à Deo bona quæq;. 5. Reverentia Dei, quâ pie studemus, ut ea fiant à nobis, q Deo sunt grata et accepta. Huc pertinent 1. Timor Dei, quo majestatem Dei reveremur, et pie velreq; extimescimus, ne quid mali contra severam Dei justitiam committamus. 2. Obedientia, quâ studemus observare ea, q Deus vult, ut ejus voluntati quantum possumus obediamus, et q non vult fugiamus. 3 Metus filialis cum ex amore divini numinis, quæ bona sunt sequimur; q vero mala sunt, fugimus. Hinc oritur Religio, ut Deus sanctissime colatur, et omnia religiose fiant in gratiam

Dei. Religio verò cultus divini consistit in ijs, quando magno in timore de lumine divino cogitamus, loquimur, agimus, nec eam licentiam assumimus, ut ijs, q[uae] Dei sunt temere et impiè abutamur.

III. Denique sequitur celebratio & Invocatio Dei, quâ Deum optimum sanctissimum omnisque boni fontem perpetuò p[rae]dicamus, et ab ipso confidenter atque reverenter petimus auxilium et bona quæque necessaria.

Regulæ.

I Deum colendum esse confitentur o[mn]es, qui sana mente ducuntur. Numen enim summum esse Deum dictitat recta ratio, eique subjectum esse quodvis agnoscit. Rectè Cicero de natura Deorum ait: Nullius gentis tanta est feritas, cujus mentem non imbuerit aliqua religio, licet aliter atque aliter adore-rent Deum & c. Modum verum cultus divini igno-rarunt, licet sciverint aliquem cultum Deo deberi.

II. Ut notitia Dei n[atur]alis in nobis imper-fecta est: ita etiam cultum Deo debitum ex nobis non assequimur, nisi imp[er]fecto modo et more. Interim quæ n[atur]ali lumine cognoscimus de cultu divi-no negligenda non sunt: talia quippe sunt, quæ valdè incendere possunt hom[in]es quosvis (etiam extra Ecclesiam viventes) in amorem Dei, in laudes Dei, in optimas opiniones de Deo &c.

III. Deus colendus est non externis dun-taxat gestibus, sed animo sincero et vero. Hoc

vult illud Platonis: Honora Deum veritate, non fucata hypocrisi.

IV. Ubi Deus recte cognoscitur, ibi etiam vere amatur. Cognoscitur enim ut Causa omnis boni itemque ut optimum numen. E. inde excitetur in cognoscente appetitus et amor, necessum est.

V. Unde Deus amandus est per se & suam bonitatem, non alterius boni gratia. Item: Deus satis amari non potest. Sc. Summus ~~honor~~ amor Deo debetur: h. e. talis, qui ex omnibus animi viribus totaque mente et corde integro efficiscitur: isque in summum numen unice dirigitur. Non ergo per aliud Deum diligamus, multo minus ut illo amore aliud bonum acquiramus, aut mereamur quicquam.

Pneumaticæ.

LIBER TERTIUS

De Spiritibus Finitis et dependentibus. Primum.

De Angelis seu intelligentiis absolutis et completis.

De Spiritu Infinito et independente, nempe de Deo nostro glorioso satis actum est, quantum vel naturalis illa Theologia assequi poterat:

nunc in ordine sequitur, ut agamus de Spiritibus Finitis et dependentibus, qui infra Deum sunt, in quoque statu et ordine creaturarum existunt.

CAP. I.

De Spiritibus Finitis et creatis in genere.

I Spiritus Finiti et dependentes considerantur, vel in Communi natura, qua invicem conveniunt, vel in Propria singulorum essentia, qua ad invicem discrepant et discinguuntur. Communis natura Spirituum Finitorum explicatur secundum definitione, secundum proprietatibus.

II Definitio Spirituum Finitorum haec esto: Spiritus Finiti sunt Substantiae immateriales, quae et suum non a se habent, sed ab alio, a quo dependent, ita etiam a Deo qui solus a se est, creati sunt.

III. Proprietates Spirituum Finitorum ex quibus eorum natura potissimum cognoscitur sunt 1. Finitas: Finiti nam Spiritus dicuntur y omnes, qui infra Deum sunt, et revera etiam sunt Finiti in essendo et operando, quippe esse habent aliquando ortum. Ergo habent initium essendi, et sic illorum Spirituum esse est inclusum certis terminis. Etiam operationes Spirituum Finitorum sunt finitae et terminantur in aliquo, cum non omnia, quae volunt, possint sua operatione assequi aut efficere. 2 Dependentia: dependent nam Spiritus Finiti ab alio in essendo. 3. Esse participatum habere: dependent nam in essendo ab alio, Ergo etiam esse participatum habent. 4. Potentionalitas.

Dependentes Spiritus quia esse receptum, participatu et limitatum habent, potentionales sunt necessum est. recipere enim aut limitari requirit potentiam passivam, q omnino esse debet in esse recepto et participato aut limitato. 5. Impuritas et aliqualis compositio; quia n. Spiritus finiti sunt potentionales jam aliquam potentialitatem seu potentiam passivam involvunt. Ergo ipsorum esse non est absolutum purum, sed habet admixtam potentiam. Ergo aliquo modo sunt impuri. 6. Corruptibilitas, quia sunt potentiales et partibiles, non repugnabit ipsis extrinsecus corrumpi. 7. Perfectionum gradus. Sc. Determinatos habent easq finitas perfectiones quae per per gradus augeri et diminui possunt. 8. Praesentiae et durationis determinatio, q est Ubi et aevum. Ut n. finiti sunt in essentia, ita etiam finiti sunt in praesentia et duratione. Non enim possunt esse ubiq, nec ab aeterno sed aliquando coeperant.

Regulae.

I. Omnis Spiritus qui extra Deum e, à Deo dependet, et à Deo creatus est. Solus etiam Deus est à se et independens.

II. Spiritus creatus necessario est finitus. Creatum enim esse importat finitatem seu limitatam naam.

III. Spiritus finiti in essentia, etiam finiti sunt in perfectionibus suis et viribus. Qualis n. est essentia, talia etiam sunt attributa seu perfectiones essentiae.

IV. Dependentes Spiritus non modo in fieri dependent à Deo, sed etiam in esse et operari. Quae enim creata sunt simpliciter dependentia sunt et nullo modo reddi possunt independentia.

V. Proprium Spirituum finitorum est esse in Ubi et aevo. Proprie etiam in loco n sunt nec in tempore.

Ergo.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000034

Ergo erunt in illa præsentia finita, quæ ubi vocatur, itemq; in illa duratione finita, q. ævum nuncupatur.

VI. Perfectiones Spirituum creatorum augmentabiles sunt, et defectibiles, h. e. possunt illæ perfectiones augeri, magis intendi et perfici amplius, itemq; diminui possunt, et in deteriores commutari.

CAP II.

De Natura intelligentiarum seu Angelorum.

Propria singulorum Spirituum creatorum n[atur]a seu essentia specifica absolvitur duabus speciebus, ut sunt Angeli et Anima hominis. Sp[irit]us n. finitus seu creatus in specie dividitur in Completum et in Incompletum. Ille est, qui in se et p. se absolvit perfectam speciem: unde alias vocatur Spiritus absolutus, nempe ab omni respectu essentiali ad aliud, cum quo constituat unum esse perfectum. Completus Spiritus finitus est intelligentia, q. Theologis ab officio dicitur Angelus.

Præceptum.

1. De Angelis tria consideranda veniunt. 1. Natura Angelorum 2. Attributa seu proprietates, et 3. Operationes eorundem.

II. Natura Angelorum explicatur definitione vel Nominali vel Reali. Vox Angeli est à τοῦ ἀγγέλειν, à nunciando, et ita dicitur ab officio, cum Angelus sit Dei nuncius. Hinc est Regula illa: Angeli non naturæ est, sed officij. Vox Angeli in Scriptura Sacra sumitur 1. Generaliter p. quovis nuncio et Legato, qui mittit ad aliquid perficiendum Gen. 32. 2 Stricte p. Ministro Ecclesiæ: ita Johannes Baptista vocatur Angelus. Malach. 3.

Apocal. 1. 20. 3. Strictissimè et Singulariter
ꝓ Filio Dei Gen. 3/2. Tandem A capitur pro Spiritu
creato qui à Deo mittitur ad aliquid annunciandum.

II. Realis Definitio Angelorum duplex potest dari: Theologica et Philosophica. Theologicam eorundem Definitionem vide in Dreterico. Philosophia talem suppeditat Definitionem. Angeli sunt Spiritus creati, compleati, in se absolute subsistentes, et sua natura à corpore prorsus independentes: vel: Intelligentia ē Substantia absoluta et completa, incorporea ex actu et potentia composita.

Regulæ.

I. Angeli sunt Substantiæ Spirituales realiter et verè subsistentes, cognoscibilesq; ex lumine rationis. Sc: tribuuntur ipsis actiones, q̄ non nisi Substantijs verè conveniunt, utpote Deo adstare, Deum laudare apparere, accedere, et secedere.

II. Angeli prorsus sunt incorporei, et ab omni materiali conditione liberi. Nam nullo modo dependent à corpore vel in fieri, vel in esse, vel in Operari.

III. Supremum creaturarum ordinem absolvunt Angeli: Sunt n. perfectissimæ Dei creaturæ, q̄ proximè in multis adsimilantur Deo creatori: itaq; gradum perfectissimum habent inter creaturas Dei.

CAP. III.
De
Proprietatibus intelligentiarum seu Angelorum attributis proprijs.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000036

Hæc de nãa Angelorum: Attributa verò seu Proprietates Angelorum sunt 1. Intellectualitas. 2. Voluntas et arbitrij libertas. 3 Aeviternitas 4. Ubi 5. Multitudo. et 6. Diversitas.

I. Intellectualitas ẽ vis intellectiva, quâ Angeli ipsam naturam rerum intimè contuentur, et ita q̃ sunt aut fiunt exactissimè cognoscunt. Certè negari nequit Angelos habere notitiam variarum rerum, et intelligere quodq; exactius, quam homo. Spiritus enim sunt et naturæ immateriales, et perfectiorem Spiritualem nãam habent præ homine. E. etiam vim intelligendi perfectiorem habebunt præ hominibus.

II. Voluntas Angelorum ẽ Potentia appetitiva, quâ Angeli possunt bona cognita prosequi, mala verò adversari. Voluntas Angelorum sequitur ad ipsorum intellectum. Nullus enim intellectus potest esse sine appetitu: quo id, quod cognoscit amet, si bonum fuerit, aut aversetur, si malum fuerit. Appetitus iste intelligentis vocatur voluntas. Est autem illa voluntas Angelorum libera, et possunt ex se appetere quod placet aut non appetere: unde est in Angelis libertas arbitrij: qua liberè ꝓ suo arbitratu agunt aut non agunt, prout judicant aliqui faciendum aut omittendum.

III. Aeviternitas ẽ duratio finita quâ Angeli non ab æterno ẽẽ dicuntur, sed in ævo, ita ut habeant initium licet finem non sint habituri.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000037

IV. Ubi est præsentia Angelorum finita, quâ alicubi esse dicuntur et non ubique. Propriè in loco non sunt Angeli, cum non possint circumscribi localiter. Illa ergo præsentia finita Angelorum, quâ determinantur ad hic vel illic, vocatur ubi, ut ita Angeli dicantur esse in aliquo πȢ seu ubi.

V. Multitudo Angelorum est valdè magna, ut notum est ex Scriptura. Sic Daniel. 7/10. dicitur, millia millium ministrant ei et decies millies centena millia assistebant illi. Quotus vero sit iste numerus et quantus, definiri non potest: hoc tamen certum est, quod numerus Angelorum sit finitus, non Infinitus, licet valdè sit magnus.

VI. Deniq*ue* diversitas quædam datur Angelorum quâ differunt ad invicem. Diversitas illa consideratur vel ratione numeri, vel ratione Speciei, vel ratione qualitatis. Ratione numericæ diversitatis, dicimus plures esse Angelos et bene multos. Et plura sunt individua Angelorum, aliiq*ue* sunt Angeli atq*ue* alii. Et numero diversi erunt Angeli. Diversitas Specifica Angelorum est magis intricabilis: an scilicet Specie differant Angeli necne. Ubi dicendum est I. Angelos posse esse diversos Specie, vel diversas Angelorum Species esse non est impossibile, nec inconveniens. Nullum enim indicium dari potest; cur naturæ Angelicæ repugnat multiplicatio ad diversas Species. 2. Incertum est an Angeli actu sint Specie diversi. Hoc enim neq*ue* ex Scriptura, neq*ue* aliunde firmiter probari potest. Diversitas Angelorum ratione qualitatum satis nota est. nempe Angelos esse vel bonos vel malos: itemq*ue* ratione officiorum diverso-

rum

rum diversi dicuntur: inde Throni appellantur, Dominationes, Principatus et Potestates, de quibus Theologi disputant fusius.

Regulæ.

I. In Angelis dantur accidentia et perfectiones accidentales ab essentia eorum diversa. Nam mutabilia in Angelis multa sunt essentia immutabiliter manente, atque in se invariabiliter existente. E. necessum est, ut illa realiter differant ab Angelorum Essentia

II. Perfectiones Angelorum longe excedunt hominis conditionem, tantæque sunt, quantæ in creaturis esse possunt. Sunt enim Angeli effectissima Dei creatura

III Potentia Angelorum est maxima, sed tamen certis limitibus definita et circumscripta. Scil: dependens est vis dependentium Spirituum

IV. Quot sunt Angeli, tot sunt diversæ essentiæ Angelicæ seorsim subsistentes.

V. Voluntas Angelorum non mala, sed bona et juxta primilegium facta est. Nihil enim mali à prima causa factum est.

CAP IIII.

De Operationibus Angelorum Internis.

Præceptum.

I. Operationes Angelorum sunt actus, quos Angeli mediantibus certis accidentibus edunt atq; efficiunt. Sunt a. operationes Angelicæ vel Internæ, q. intra naturam Angelorum manent, inq; ea, tanquam in Subjecto recipiuntur: unde et immanentes actus dicuntur: Vel Externæ, quæ ad extra in aliud transeunt, indeq; transeuntes actiones nuncupantur.

II. Internæ Angelorum operationes sunt 1. Intellectio. 2. Volitio. 3. Variatio Ubi indeq; sunt accessus et recessus Angelicus. Intellectio Angelorum est actus mediante intellectu Angelico elicitus, quo Angeli naturam rerum intimè cognoscunt, quidq; in una quaq; re verum aut falsum sit exactè perspiciunt.

III. Volitio Angelorum est actus à voluntate elicitus, quo Angeli bona cognita appetunt, mala fugiunt. Volitio illa insequitur intellectionem, cui semper proportionatur. Hujus Principia sunt: Voluntas libera et non raro habitus appetitum juvantes. Modus volendi Angelicus est liber et planè spontaneus. Objectum volitionis Angelicæ sunt bona omnia, quæ ab Angelis agnoscuntur.

IV. Variatio τοῦ Ubi est motio Analogica, quâ Angeli se ab Ubi ad Ubi ali-

ud

ad convertunt. Est enim illa motio Angelorum, quâ ipsi moventur, non Physica sed Analogica motio, quæ sine successione fit in instanti non secus ac lumen in momento transit aërem, et ubiqz in quavis parte aëris est sine motu ullo Physico. Unde nec propriè moventur de loco in locum, cum in loco nullo sunt, sed saltem τò Ubi variant. Hinc diverso respectu denominatur accessus Angelicus, vel recessus, vel discessus, prout respectu certi spatij considerantur advenire, redire aut abire.

CAP. V.

DE Actionibus intelligentiarum externis.

Externæ Angelorum operationes sunt, quæ ad extra progrediuntur, et sunt 1. Locutio Angelorum. 2. Productio rerum variarum. 3. Motio corporum. Et 4. Assumptio corporum, in quibus apparere solent.

1. Locutio Angelorum est actio, quâ alijs singulari quodam modo manifestant suos internos conceptus. Dicitur locutio 2dum Analogiam. Loquuntur ergò Angeli, non quidem more humano per vocis efformationem, licet nec voces ipsis planè deneget,

mus, sed more Angelico loqui dicuntur, quæ locutio nihil aliud est, quam manifestatio conceptuum: quâ alteri notificant, quod ipsimet intra sentiunt voluntq.

Modus loquendi Angelicus est dubius. Quidam ajunt Angelos per spirituales nutus, per signa humanis vocibus proportione quadam respondentia, mutuo colloqui, et voluntaria ostensione conversari. Alij putant Angelos loqui per impressionem Specierum, ut Effective imprimant alteri conceptum similem conceptui isti, quem habent in intellectu suo.

III. Productio variarum rerum fieri potest ab Angelis: Habent enim potentiam agendi valentiorem quam homo. Sed notetur posse quidem Angelos producere varia effecta; verum et multa non posse. Primo enim Angeli non possunt creare, id enim solius Dei est, cum ad creationem requiritur Infinita potentia, quæ plane est independens in agendo, Angelorum vero potentia est finita. E. Idem judicandum de annihilatione, quæ similiter nequit fieri ab Angelis, ut ut sint potentissimi ad res variè confundendas: in nihilum v. vel quicquam redigere non sufficiunt. Hinc etiam vera miracula edere nequeunt Angeli. Licet enim sæpe producant inusitatos effectus et prodigiosos, non tamen sunt miracula, sed è causis naturalibus occulto modo educti effectus sunt, qui nobis ob ignorantiam illarum causarum saltem videntur miraculosa. Deniq; Angeli non possunt generari, aut generando se multiplicari. Producerent enim se invicem ex materiæ potentia, quod impossibile est in genere Angelorum; quia enim Angelus est natura plane immaterialis, non sane poterit è materia produci. Ergo nec generari potest ullus Angelus. Ex quibus etiam

[illegible] in capite, [illegible] [illegible] intelligit [illegible] videt, [illegible] ad actiones [illegible] organa: [illegible] [illegible]

Ab. Sic est intellectus ubi dantur species intelligibiles. In libro [illegible] cerebro, ubi res [illegible] disponuntur atq;

hîc sequitur: Angelos, unam Speciem non posse transmutare in aliam. v.g. Hominem non possunt convertere in lupum aut felem. etc. Nam omnis Forma Specifica habet suam determinatam materiam, determinatam quantitatem et Figuram, adeo ut in aliena materia esse non possit, nisi vis Infinita accesserit.

III. Praeterea motio corporum convenit Spiritibus, quâ varie de loco in locum trajicere valent corpora naturalia: ut soepe in turbulentis ventorum generibus, intempestatum Marinarum vehementiam licet agnoscere. Tandem assumptio corporum recte tribuitur Angelis, quâ Spiritus in corpore unito soepe apparent sub specie visibili.

Pneumaticae.

LIBER QVARTUS et ULTIMUS.

De Anima rationali seu intelligenti.

Hucusque habuimus ea, quae de Spiritibus, tum Increato, Deo Ter O.M. tum creatis Angelis, naturali lumine cognosci possunt; Restat ut ultimo loco agamus de Anima Rationali, quae infimum [illegible] Substantiarum gradum absolvit, et est Spiritus incompletus.

Si tota a[nim]a est in qualibet parte etiam potentia ejus in qualibet parte dabuntur et per potentiam videret, intelligeret [illegible]

[illegible]

καλοσκευων Ιακωβσκευιυς & Ιωα[illegible]

CAP. I.

De Quidditate Animæ rationalis.

I. Consideraõ Animæ Rationalis est Duplex: Respectiva et Absoluta. Priori modo consideratur sub raõne Formæ, quatenus nimir. est Forma corporis humani, ejusq; pars & principium essentiale, quo pacto expenditur in Physicis. Posteriori modo consideratur in sua natura absolute sub conceptu ad. directo Spiritus. Et sic anima intelligens, quatenus Spiritus est, ad hanc Disciplinam quæ de Spiritibus agit, unicè pertinet. Ratione hujus considerationis talis exurgit Definitio: Anima rationalis est Spiritus finitus incompletus, qui quidem sine corpore existere potest, sed tamen naalem propensionem habet ad corpus.

II. Attributa Animæ intelligentis propria sunt, quæ ipsi per naam Spiritualem absolutam insunt: Talia sunt Immortalitas, Separabilitas à corpore, Appetitus et ptensio ad corpus, Potentia intelligendi et volendi. Imortalitas est affectio, juxta qua anima est incorruptibilis nulliq; morti obnoxia. Separabilitas est affectio, ratione quam extra materiam operari, et sine omni materia existere potest. Propensio Animæ ad corpus est affectio, ratione cujus anima unin cupit cum corpore, ut esse perfectum constituant. Deniq; ultimo Potentia intelligendi et volendi merito tribuitur animæ: Retinet enim intellectum, ubi sepa-

ratur Anima, itemq; voluntatem.

III. Operationes verò Animæ Rationalis sunt 1. Intellectio, quatenus actu objecta cognoscit. 2. Volitio. in quantum bonum cognitum volendo prosequitur, amat perspicit: vel ex denegatione boni conitur dolorib[us], itemq; ex malo ægrè se habent. 3. Variatio ds Ubi, quatenus necessario non sunt in certo Ubi, sed illud mutare possunt. Deniq; 4. Cultus seu celebratio Dei. Deum enim celebrant animæ separatæ, quæ ita solvuntur, ut in statum beatiorem transeant, in quo non possunt non singulariter et amare & celebrare. Finis [illegible]

Pars vz attributum cum toto definito et univ[er]salt inadæquate non adæquate; v. g. rationalitas cum hmne unum st, sic fiducia cum fide.

Observa in Divinis etiam cum Persona in sensu identico et reali esse idem; in sensu formali sive conceptibili distingui.

Luc. 7/2. Centurio agnoscebant assent[um] Chro, quem Judæi commendant v. 5. ob Synagogam a se ædificatam. Hoc vero [illegible] accommodari ad [illegible] Scholarum.

[illegible] [illegible] lugebant, orientem gaudebant, hoc vero dici [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

Aquæ supercoelestes (q[uae] st tm modo supra coelum sydereum) possunt probari ex Gen. 1. ubi dicit[ur] D[eu]s divisisse aquas.

[illegible] non possunt probari lumine naturæ sed Scrâ, et ex hac sletg aquar [illegible] seu existentia; relinquit[ur] vero dioli sive esse physice.

Res nulla patitur moram. nemo unquam se monstrat [illegible]

Familiariter aggreditur et comiter appellat. Omne [illegible]

Adv. Sest. partia legenda. Subiectis in Moderatorem / Liberalitas

aeternae salutis est [illegible]

Te mihi mire faventem agnovi quae magis [illegible]

Orationis vitia | Barbaries, Obscuritas, Inornatio | opponuntur | Latinitati, Perspicuitati et Ornatui.

Barbaries est 3. spec. Barbarismus vel scribendo, ut si extra carmen dicas mavors pro mars: reperi pro reperij: accessis pro accersis; foemina pro femina: charitas pro caritas. vel loquendo ut si pro Christus: Cristus pro Christus: charus pro carus: tenebrae pro tenebrae.

Barbara lexis, ut Capellanus, pro Flamdicus: Lancea; [illegible] pro [illegible] Gallica. Sic Scultetus, pro [illegible] Latinus pro Praetore.

Excusanda est, quae doctorum usus recepit, ut: Bombarda, Lancea, Cerevisia, [illegible], Carrus, Carruca, Nonnus, Nonna et Solloecismus, quae est vitiosa Syntaxis. ut: Adjuro tibi pro te: Abi intro pro intro, Non nega pro ne nega.

Obscuritatis species 6. Aenigma, ut: Nam [illegible] [illegible] facile. Aenigma est cum [illegible] Amphibolia ut: Aiunt Virgilium vidisse Aeneam: [illegible] Cato criminatur; Mater osculatur; Sic fregit aciem; Galli cantant.

Tautologia, ut: Venio et venio, et haec a vitio in sacris vindicanda.

Pleonasmus, ut: vidi meis oculis: ore locutus est. Et huc Paregmenon adiectio syllabicae [illegible]; ut Numnam [illegible]

Ecclipsis ut [illegible] nulla sit carne; [illegible]

Aposiopesis quae differt ab Eclipsi; nam illa per affectum iram, indignationem, timorem, dolorem, gaudij reticet: haec non item.

Inornati 4. species. Tapinosis ut purgo pro mare. Liberatus a vitio in sacris [illegible] 21. [illegible] [illegible] 14. [illegible] Aeschrologia obscoene dicta est, de qua [illegible] Eph. 5. Cacophonia: [illegible]

In V. T. ordinaria tm 2. Sacramenta sclt Gen. 17. et Exod. 12. Ideo sub definitione Sacramentorum generali tranciuntur in cat. appositis cadunt.

Extraordinaria tm temporaria et plura: ut transitus maris rubri Exod. 14/22. sub nube commoratio Ex. 13/21. Mannae comestio Ex. 16/14. Aqua de Petra eructio Ex. 17/6. haec erant etiam Symbola invisibilis gratiae signa.

tute tati tibi tanta tyranne tulisti. Sic: O fortunatam natam me consule Romam.
Cacozelia, ut male affectantes Atticismum eradunt jejuni aut aridi; vel affectantes copiam, in futilem incidunt loquacitatem.

An praescientia divina, rebus praescitis aliquam imponat necessitatem?

Contra: 1. quod posita hypothesin praescientiae divinae variare non potest, illud est necessarium: Atque res praescitae: Ergo.
2. Quod rei ab agente extrinseco et valente imponitur, illud est necessarium: Atque omnia DEus. Resp. non imponuntur, sed aliunde imposita gaudent:
3. Quicquid tollit contingentiam, illud ei oppositum promovet necessitatem: Atque praescientia; quia DEus non potest falli. Ergo. Resp. Maj. cohaesio nulla: patitur n. multas instantias: Atque suspensio valvarum, tollit humorem stare in hypocausto: Et oppositum eorundem promovet: falsum. Ad Minorem: Dist. in Minore inter praescientiam simplicis visionis; et efficacis voluntatis: 2. res praescitae non pendent a praescientia divina; sed haec ab illis: Ergo neque invariabilitatem potest conferre rebus praescitis cum in esse pendeat ab eis tanquam objectis contemplationis.

Juv. Dii Curios simulant et Bacchanalia vivunt

Thebae steterant, altaque Troja fuit. Illa jam subrepsisse hac aetate

Ulisses (cujus uxor Penelope filia Icari) pro versuto. Homerus Thersites pro deformi

Thraso (in Eunucho Terentiano) pro glorioso. Phalaris pro crudeli, hinc

Phalarismus crudelitas. Aristides pro justo. Pierides, pro musis,

quod in Pierio Boetiae monte [illegible] frequentes. Priamides, pro Hec-

tore, aut alio quovis Priami Regis Trojae filio. Asotus pro

luxui dedito: Severo judicii nunquam sacratas expande-

re Pandectas: submissis a vobis petendo alias, ut me

balbutientem aura benignitatis vestrae commoveatis.

Scio intimas animi vestri fibras [illegible] vos recordari

Observa: Dari causam externam impulsivam προκαταρκτι-

κὴν, quae movet Deum ad aliquid volendum vel agendum ac causam

finalem, quam intendit Deus ipse intuitu alicujus agit, et volitionis

divinae et decretorum divinorum maxime dari nego, contra causam

regiminis, etiam praedestinationis. Probo contra Calvin.

Qui vult finem vult etiam media: Si hoc, tum antecedens:

1. Deus vult unum propter aliud, ut ad volendum etiam movetur a causa exter-

na finali; et per consequens voluntatis suae causam finalem

externam impulsivam verissime agnoscit: Atque Deus Ergo.

2. Probo, ex ipsius Papatus scripturis notitia, et confessione: Ita nam

volunt, quod Deus se cultu a Creaturis praestito moveatur ad

remunerandum: et peccatis ad offensionem poenam: peccata ad [illegible]

Dices: Si detur extra Deum causa impellens externa, ob

quam velit hoc et illud, illud erit creatura, sequitur hanc esse

majorem et meliorem Creatore: Resp. Peccatum movet, tamen non est [illegible]

Dices: agit impulsus ab alio agente, sed ab alio patitur [illegible] depen-

Atque voluntas Dei nihil patitur, quia dependet a Deo. Resp. ipsa causa [illegible]

[illegible]

Datur scientia etiam illius quod est per accidens. Est ratione subjecti talis non ratione causae. Ita Eclypseos Solis datur scientia quatenus ratione Solis fit per accidens, aliter ratione causae scilicet quatenus luna interponitur inter Solem et visum nostrum.

Scientia non est singularium. Dices: Atqui Metaphysica agit de singulari: Logica de Individuo et specie specialissima. Ergo.

Respondeo ad Majorem. scilicet simpliciter singularium sive in actu exercito, ita: scilicet in comparatione ad inferiora talia, atque sive in actu signato.

Dices: Sol, Saturnus, Jupiter sunt singularia, quia inferioribus incommunicabilia, ab aliis numero distincta, sunt tamen conditionibus individuis.

Respondeo Singularium non est scientia scilicet propter corruptibilitatem: Jam vero hic cessat ratio sive causa haec, quia perpetua sunt ... .

Quaelibet disciplina per fine habet opus illud efficere, atque medic. Ergo Mai. quia efficit sanitatem. Hinc et Logicam esse artem.

Quaeritur. Quorum finis est opus scilicet Instrumenta perfecta scilicet externum, materiale fabricat ad loquendum modum, quae sunt resolvendo et componendo

Instrumenta vero sunt quaestio, divisio, demonstratio, definitio

De ente est unum quatenus non est unum, illud non est ...

Dices: Multa contingit certa ratione esse multiplicia. Respondeo Sunt quae habent unum quid, scilicet compositione quoad totum, et non partibus: species individuum vero

De ente est verum. Veritas triplex: Ethica in conformitate cordis quoad orationem: Logica in conformitate orationis quoad rei: Metaphysica scilicet entitatem realem quatenus principiis rei. Alii negant ... contradictionis, quia falsitatis, hinc est ratione sensitiva.

Subesse nequit majori minus. Dices: Subintelligendum ...

Respondeo defin. Subiectum rei. Fiendum est quod competit materiale externum sensibus extra objectum.

mixti, quod dicunt nonnulli verum est in Elementis quae sunt formis
remissis et contemperata sunt in mixto. Desinunt n. esse ignis
aer et fiunt alia substantia nova praestantia. Resp. carent intellige
ordinarie sine variatione speciei, at hic variant speciem.
Substantia recipit contraria scilicet contingentia 2. ut secundum dici
lo: non necessaria et aeterna vel in semper composito
In substantia non est contrarietas. scilicet ipse est bene
contrarii ipse contrarias generaliter. Obs. Hoc dist.
non est facillimo nec concedendum. Rationale n. irrationale
contraria est, quippe sub eodem genere, sibi e regione opposita
Sunt rationale et irrationale est differentiae substantiales, unde nec ipsae
ipsae species quae habent differentias constitutivas contrarias est scilicet
homo et bestia. Quod contrarium est non esse generaliter
contrarias, sed esse differentias substantiales contrarias. Et
hic valet illud Rami l. 4 schol. dial. c. quod dum
sint contrariorum genera, alia quidem in subjecto, ut calor
et frigus, alia vero subjecta ipsa, ut homo et bestia
Accidentia et substantia opponuntur contradictorie, non autem
de quo utrobique terminus affirmans, sed autem attributa
quidem, scilicet esse in subjecto, et non esse in subjecto.
Accidens non potest migrare de subjecto in subjectum.

Accidens idem numero n. potest esse in pluribus subjectis.
Hinc Pontif. atrocem comment. calumniam, fidem meam appellantes chymaeram & monstrum triceps, eo quod sit in intellectu simul et voluntate, ...
Rx. ad axioma: dari quaedam accidentia, quae quasi partibus suis integrantur. Et ita pro diversitate partium etiam diversa subjecta habere.
Quod tria accidentia non potest plura, quia unum est subjectum completum et denominationis. ut liberum arbitrium, tamen est ad voluntatem quia liberum, ad intellectum quia arbitrium. Ita Bonaventura in 3. sent. spem dicit esse in intellectu & voluntate. Est n. illius spes expectatio certa futuri boni. At certitudinem dicit esse in intellectu, expectationem in voluntate.

Anima cum sit spiritus, separata a corpore deponit materialia accidentia, quale est et sensibilitas. Dices: Ergo si impia sit, ad inferos detrusa nullos sentit cruciatus: Rx. ita ex sua natura, eo divina dispensatione maxime patitur.
Anima rationalis quomodo sit in pede sicut potentia & hic sit ratione sensibilis? Rx. ita abusive propter Philosophiae mentem ... in fidelibus ...
~~intellectus dicitur ad capere ... quasi ...~~
Donum divinae gratiae ... est, salutis momentum.
Logicam esse (genus spectando remotum & improprium) scientiam tribuerem ultro nisi arcano celeusmate ... me ferivet Definitionem docentis propriis debere constare terminis.
Dicis: Non erit extra mentem: Rx. bene tamen extra contemplationem.
Dicas: In logica etiam datur demonstratio & canones necessarii: Rx.
... inst. ad ferri in omnibus disciplinis ... sequitur ...

An finis Theologiae non practicus tantum sed etiam theoreticus sit? Aff.

1. Quia ad instaurandam imaginis divinae in Paradiso deperditae perfectionem ducit, quae tam in rectitudine actionum voluntatis, quam luce intellectus consistit.

2. Quia S. Theologiae cognitio, (loquimur de quibusdam) quaedam non refertur ad voluntatis actiones et terminatur. Ut circa fidei media praecipua quae moveri solent, sic liberum numerum, Personarum Trinitatis aequalitatem; Filii generationem, Angelorum defectionem, characteres, notiones etc.

3. Quia Theologia est notitia et perfectio, ex objecti cognoscibilis apprehensione hausta. 1. Cor. 13. 12.

Ad haec omnia respondit Dominus Magister. Dist. esse inter gnosin; et theoriam. Illa quia ipsius practicitatis habitibus evidens est, pergit quae ad praxin sua natura, si non directe, bene tamen indirecte. Proinde argumenta omnia tria salvat, emphasin gnoseos seu cognitionis; theoriam vero seu contemplationem ipsis negat. Denique ad visionem beatificam dixit, hanc esse seriorem, fruitionem vero ulteriorem, ac exteriorem.

Non entium nulla sunt accidentia, sed in essendo, ad quae accidunt.

2. respectu mei ad Deum; 3 singuli talis, ad quem possibilem

Alia praedestinatio ad quae facta est

Gram. u[illegible] hoc [illegible] Ergo [illegible] in flamm[illegible]

An Christus secundum utramque naturam fuerit officium mediatoris?
dist. inter mediat. typicum; et antitypicum: inter partiales naturae
actiones; et totales ac mediatorias. de Post.
Pbo ex Gal. 4. affirmativa
Cont. Mediator debet esse medius: Atqui Christus secundum div. n. distat a Deo
R. neque est secundum div. naturam mediator totalis; nisi partialis
Nota: Apotelesmatum Theandricorum, seu 3. gen. communicationis idiomatum; utraque
natura in Christo est principium quod; non div. quod, humana quo; sunt eadem in
superioribus generibus communicationis. Dices: Christus ~~secundum~~ humanam naturam
non esse sacerdotem, quia non est ex tribu Levi, sed Juda: Ergo neque mediatorem:
R. Receptum illud tantum sacerdotes terrestres et umbratiles concernebat.
Obj. ex Rom. 8/34. tantum secundum humanam naturam sedeat ad dextram Dei; tantum secundum human. med.
R. verba ultima non fluunt directe ex principiis, sed tantum facto Reformatorum
An Christus satisfacere potuerit, per unicam tantum Christi desponsibilis
guttulam sanguinis effusionem?
Dist. inter locutionem acroamaticam; et homileticam
h. m. unica guttula Christus mundum sciens eluere potuit; non illo.
inter id quod esse debuit; et quod esse potuit.
inter dignitatem sanguinis Christi absolutam, et respectivam
respectu nostri satisfactorii et redemptionis. tamen de Post.
Neg. Pbo: quia scriptura S. mortem et effusionem san-
guinis requirit, pro ratione sacrificii V. T.
Gen. 3/15 et Hebr. 9/22. Pbo 2. quia cum Christus
sudarset guttulas sanguinis in horto olivarum.
3. Si unica guttula sufficisset, tunc Deus Christum
delicto excusari ... posset: 4. quia ...
... mortem ... quod ab...
Luc. 24: Nonne haec oportu...

Sordida, Prisca, Nova, Antiquata, Poetica, dura
Turpia, Rara nimis, vel Peregrina cave.

Sint Mecoenates, non deerunt Marones.
Nolo hinc quoquam discedas [illegible]. Sic [illegible] pavidi trepida-
re metu: Ego illud sedulo negaret [illegible].

Halcyonia Copere [illegible] tueri. Ariadnae filum [illegible] regula.

Offero hoc tibi eo [illegible] animo, quo quondam perenni ille Agricola ra-
[illegible] in [illegible] magnitudine in agello suo enatam Regi obtulit, ea spe
[illegible] Regis [illegible] ingenium; [illegible] regulis [illegible] est.
[illegible] aspectu jucundum [illegible] tactu [illegible]. Ecclesia Romana eo
[illegible] ut [illegible] eundem loco Lutheranae Ecclesiae [illegible] &
[illegible] carentem tanquam [illegible] obiicere audeat.

[illegible] ista mea relatione, [illegible] tabelis [illegible]
Ora me fabula tradudit: [illegible] in fabula mea [illegible].
Talium [illegible] Romano [illegible] movent. Testimonium [illegible].
Est [illegible] veracitatis. Monachi [illegible] Romanae [illegible]
amasii. Aliud arabo agrum [illegible] alia tractabo.

Pandoram pixidem esse [illegible] apertam.
Sciomachia dicitur fallacia, qua Sophista cum umbris suis um-
bra colluctatur: Logomachia, qua Sophista solis literis, sylla-
bis inhaerens, verum relinquit sensum.
Unam in Collem deducere [illegible] multa [illegible]
[illegible] indecte [illegible] seipsum infecto telo in-
terfecerunt [illegible] in sepulchro [illegible]
[illegible] Curiositatis justam luisse poenam.

Ung IIa 214

ULB Halle 3
002 814 145

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000055

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000056

[..]5 87 b [ ]   Bl. 25

...nium.

...TITU
...PNEVMA
...E.

...otum.

...st Scientia de Spi-
...us est.

...ditur in Partem Com

... essentiam et proprietates

... Spirituum diversorum.

... priaq; eorum attributa et

...e.

...peculiaris disciplina e

...o et simul Objecto considerãdi
...a, quippe q nihil est, quam Obje-
...e. Atq hic datur peculiare obim
...umine naturæ cognosci potest.
...diversus, nimirum quod Spirit
...ositionis ejus q est corporis exps.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61948/fragment/page=00000057